

*Матвійчук Л. Я.,
студентка,*

Національний університет «Одеська юридична академія»

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Особливе місце в комплексі прав людини займають права жінок. Будучи невід'ємною частиною прав людини, вони повною мірою не реалізуються в жодній державі. У наш час ця проблема набуває особливої актуальності не лише у зв'язку зі зростанням ролі жінок у різних сферах суспільного життя, а й у зв'язку з численними фактами порушення їх прав, включаючи недотримання міжнародно-правового принципу рівноправності чоловіків і жінок, а саме недотримання права жінок на участь у здійсненні міжнародної і внутрішньодержавної політики, недостатній захист жінок від насильства, міжнародна торгівля жінками, нерівність між чоловіками і жінками у сфері праці тощо. Усвідомленнями державами того факту, що права жінок є складовою і невід'ємною частиною прав людини, визначає нове розуміння, по-перше змісту прав жінок, по-друге, необхідності їх забезпечення всіма державами для побудови демократичного суспільства, і, по-третє, розробки механізмів захисту прав жінок.

Розробка та підйом на рівень міжнародних стандартів концепції прав людини є одним з найважливіших досягнень цивілізації. Національне право низки держав, в першу чергу Франції та США, що сформувалось під впливом великих революцій, які мали місце в кінці XVIII ст., вплинуло на становлення та розвиток в міжнародному праві принципів та норм, що стосуються прав людини. У свою чергу міжнародне право позитивно вплинуло на закріплення в законодавстві держав основних прав та свобод людини.

Загалом певні зміни в правовому становищі відбулись тільки на початку XX ст. Так, у 1902 р. в Гаазі були прийняті міжнародні конвенції, що стосувались колізій національних законів з питань шлюбу, розлучення та опіки над неповнолітніми, а в 1904 та 1910 рр. – міжнародні конвенції, що стосувалися заборони торгівлі жінками та дітьми. Міжнародне співробітництво держав, яке мало відношення до прав жінок, здійснювалось у трьох ключових напрямках: боротьба з злочинністю (наприклад, протидія проституції); вирішення колізій національно права держав з різних питань

(наприклад, щодо громадянства жінок); міжнародне регулювання праці (наприклад, особлива охорона праці жінок).

Основу міжнародно-правового механізму захисту прав жінок закладено у ст. 1 Статуту ООН, яка покладає на держави обов'язок поважати усіх людей незалежно від статі.

У системі ООН основне місце серед заходів, спрямованих на забезпечення рівності прав жінок, займають заходи, розроблені Комісією з положення жінок – функціональної комісії Економічної і Соціальної ради ООН.

Органами системи ООН прийнятий ряд міжнародно-правових документів, що стосуються конкретних прав жінок. До числа цих актів відносяться:

- Конвенція про політичні права жінок 1952 р.;
- Конвенція про громадянство одруженої жінки 1957 р.;
- Конвенція про згоду на вступ у шлюб, мінімальний шлюбний вік і реєстрацію шлюбів 1962 р. та Рекомендація до неї 1965 р.;
- Декларація про захист жінок і дітей у надзвичайних обставинах і в період збройних конфліктів 1974 р.;
- Конвенція МОП про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності № 100 1951 р.;
- Конвенція про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р.

Головною метою цих конвенцій є ліквідація дискримінації жінок за ознакою статі, а також надання їм рівних прав з чоловіками при вступі на державну службу, прийомі на роботу чи навчання, на рівну оплату праці тощо. Відповідно до ст. 1 Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. поняття «дискримінація щодо жінок» означає будь-яке розходження, виняток або обмеження за ознакою статі, що спрямовуються на ослаблення чи скасування можливості жінок здійснювати свої права нарівні з чоловіками.

Крім нормативних документів, ООН виробляє і реалізує конкретні програми, спрямовані на поліпшення положення жінок. Істотний внесок у трактування поняття «рівності статей» зробила Загальна конференція по положенню жінок (Найробі, Кенія, 1985 р.). Рівність стала розглядатися не просто як правове поняття, тобто ліквідація дискримінації *de jure*, але і як рівність прав, обов'язків і фактичних можливостей для участі жінок у процесі розвитку суспільства. У 1995 р. у Пекіні відбулася Четверта Всесвітня кон-

ференція по положенню жінок, на якій були прийняті Пекінська декларація і Платформа дій. У Платформі дій підтверджуються основні принципи міжнародно-правової охорони прав жінок, а саме, що права жінок і дівчинок є невід'ємною складовою і невіддільною частиною загальних прав людини.

На жаль, в сучасному світі рішення, що впливають на життя всіх людей, в більшості своїй все ще приймаються чоловіками, а проблеми жінок майже повсюдно вирішуються в другу чергу. Жінки продовжують стикатися з прихованою або явною дискримінацією і маргіналізацією та значно меншою мірою, порівняно із чоловіками, користуються плодами розвитку суспільства, складаючи 70 % бідного населення світу. Саме тому назріла необхідність пошуку шляхів розширення прав і можливостей жінок для того, аби вони могли висунути свої власні пріоритети та цінності як рівноправних партнерів чоловіків в процесі ухвалення рішень на всіх рівнях.

Підсумовуючи, можна зробити наступні висновки. Значення прав людини є визначальним у формуванні як національного, так і міжнародного права. З правової точки зору процес глобалізації полягає в переведенні проблеми прав людини в цілому і прав жінок зокрема із суто національного рівня на рівень міжнародного права, наслідком чого стало, з одного боку, прийняття ряду присвячених гендерній проблематиці міжнародних конвенцій і декларацій, а з іншого боку, визнання індивідуума, незалежно від статі, суб'єктом міжнародного права з усіма правами, обов'язками і можливостями, які слідує із цього.

Ідея захисту прав жінок з'явилася наприкінці 18 ст. в епоху буржуазних революцій, а пізніше розвивалась протягом 19 ст., переважно в межах політичних ідеологій лібералізму і соціалізму. В цей період виник рух суфражизму, представники якого обстоювали надання жінкам виборчих прав. Перші міжнародно-правові акти, які тією чи іншою мірою стосуються захисту прав жінок, з'явилися на початку ХХ ст. і торкалися переважно питань громадянства заміжньої жінки, протидії проституції і порнографії, а також захисту окремих трудових прав жінок. У системі ООН більшість заходів в сфері захисту прав жінок розроблені в Комісії зі становища жінок, яка є спеціальним органом ЕКОСОП. Органами системи ООН прийнято ряд міжнародно-правових документів, що стосуються окремих прав жінок.

На міжнародному рівні в русі за права жінок виділяються дві основні фази. Перша – це фаза боротьби проти дискримінації, яка завершилась прийняттям ООН у 1979р. Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Друга фаза почалася у 80-ті рр. XX ст. У цей час питання насильства проти жінок і підхід до прав жінок в контексті захисту прав людини вийшли на передній план. Важлива роль в розробці та реалізації заходів і програм поліпшення становища жінок, окрім згаданої Комісії зі становища жінок, належить Жіночому Фонду розвитку ООН (ЮНІФЕМ) та Міжнародному навчальному і науково-дослідному інституту з питань поліпшення становища жінок.

Усе це свідчить про те, що процес становлення та розвитку інституту захисту прав жінок має власну досить тривалу історію та складає незамінний досвід для регулювання відносин між державами щодо забезпечення недискримінаційного положення та досягнення рівноправності чоловіків та жінок.

Parkhomenko O. G.,

student,

National University «Odesa Law Academy»

THE POLITICAL RIGHTS OF WOMEN IN THE ARAB STATES OF GULF

The centuries of neglect of the social and political role of woman in traditional Arabian society started to require from states of this region the necessity of finding an effective model of involving female population to the process of social, economic, political, cultural and other development. This process was initiated in order to soft the criticism, that is addresses to these states from international community, in the context of the violation of women's rights to self-realization.

During the last two decades, by XX century, the Arab states of Gulf (Bahrain, Qatar, Kuwait, Oman, UAE, KSA) had made significant contribution to the protection of women's rights and freedoms by a signing number of international instruments.

The most important document that was ratified in this sphere, is the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women. With the help of this document it became possible to implement number of national programs aimed to activate social and political role